

Стала економіка

УДК 330.3

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121927>

Вікіноміка як механізм соціального підприємництва

Швед Вадим Валерійович

кандидат економічних наук, професор кафедри бізнесу та права,
Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна»,
вул. Дмитра Майбороди, 6, м. Вінниця 21036, Україна,

<https://orcid.org/0000-0001-5497-0975>

Прийнято: 16.03.2025 | Опубліковано: 29.03.2025

Анотація. Мета. Стаття присвячена дослідженню вікіноміки як ефективного механізму розвитку соціального підприємництва в умовах цифровізації та глобальних економічних змін. **Методи.** У статті застосовано комплексний міждисциплінарний підхід, що поєднує методи структурного аналізу, порівняльного аналізу, синтезу та узагальнення. **Результати.** Розглянуто основні принципи вікіноміки – відкритість, обмін ідеями, рівність та глобалізацію – які формують нові підходи до організації бізнес-процесів і сприяють створенню інноваційних соціальних ініціатив. Проаналізовано, як інтеграція цих принципів у бізнес-діяльність може підвищити прозорість, розширити можливості співпраці та зробити бізнес-моделі більш адаптивними до змін економічного середовища. Детально описано ключові механізми краудфандингу, фандрайзингу та коворкінгу як інструменти мобілізації ресурсів для соціальних ініціатив. Краудфандинг представлено як механізм залучення коштів через добровільні внески, що дозволяє реалізовувати важливі соціальні, культурні та бізнес-проекти без

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

залучення традиційних інвесторів. Фандрайзинг розглядається як професійна діяльність із залучення фінансових та матеріальних ресурсів із різних джерел для підтримки неприбуткових ініціатив. Окреслено значення коворкінгу як моделі спільного використання ресурсів, що дозволяє підвищити ефективність бізнес-діяльності, зменшити витрати та стимулювати співпрацю між учасниками. Визначено основні виклики та ризики, пов'язані із застосуванням цих механізмів, зокрема відсутність довіри між донорами та реципієнтами, високу конкуренцію, необхідність активного маркетингового просування та нестабільність фінансування. Окрему увагу приділено сучасним технологіям Web 3.0, які можуть значно підвищити ефективність соціального підприємництва. Зокрема, розглянуто перспективи використання блокчейну та смарт-контрактів як інструментів підвищення довіри, прозорості та автоматизації фінансових процесів, що мінімізують ризики шахрайства та забезпечують контроль за використанням коштів. **Висновки.** Підкреслено важливість соціального підприємництва в умовах воєнного стану, коли потреба в інноваційних підходах до мобілізації ресурсів стає критичною. Наголошено на необхідності адаптації соціальних ініціатив до змінних економічних і соціальних умов, а також пошуку ефективних шляхів подолання викликів, пов'язаних із обмеженими ресурсами та нестабільністю зовнішнього середовища. Інтеграція механізмів вікіноміки у соціальне підприємництво є перспективним напрямом для забезпечення сталого розвитку, зміцнення економічного потенціалу соціальних ініціатив та підвищення їхньої ефективності в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: краудфандинг, коворкінг, фандрайзинг, вікіноміка, соціальне підприємництво, соціальний вплив, соціальна відповідальність, інновація, децентралізація, регулювання.

Wikinomics as a Mechanism of Social Entrepreneurship

Vadym Shved

Ph.D., Professor of the Department of Business and Law,
Vinnytsia Socio-Economic Institute of the University "Ukraine",
6 Dmytra Maiborody Street 6, Vinnytsia 21036, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-5497-0975>

Abstract. Purpose. *The article is devoted to the study of wikinomics as an effective mechanism for the development of social entrepreneurship in the context of digitalisation and global economic changes. Methods.* *The article applies a comprehensive interdisciplinary approach that combines methods of structural analysis, comparative analysis, synthesis, and generalization. Results.* *The article considers the main principles of wikinomics – openness, exchange of ideas, equality and globalisation – which form new approaches to the organisation of business processes and contribute to the creation of innovative social initiatives. The article analyses how the integration of these principles into business activities can increase transparency, expand opportunities for cooperation and make business models more adaptive to a changing economic environment. The article describes in detail the key mechanisms of crowdfunding, fundraising and coworking, which are tools for mobilising resources for social initiatives. Crowdfunding is presented as a mechanism for raising funds through voluntary contributions, which makes it possible to implement important social, cultural and business projects without the involvement of traditional investors. Fundraising is considered as a professional activity to raise financial and material resources from various sources to support non-profit initiatives. The article also reveals the importance of coworking as a model of resource sharing, which allows to increase the efficiency of business activities, reduce costs and stimulate cooperation between participants. The author*

*identifies the main challenges and risks associated with the use of these mechanisms, including lack of trust between donors and recipients, high competition, the need for active marketing promotion and instability of funding. The article also focuses on the latest Web 3.0 technologies that can significantly increase the efficiency of social entrepreneurship. In particular, the author considers the prospects of blockchain and smart contracts as tools for increasing trust, transparency and automation of financial processes, which minimise the risks of fraud and strengthen control over the use of funds. **Conclusions.** The importance of social entrepreneurship in martial law conditions is also emphasised, when the need for innovative approaches to resource mobilisation becomes critical. The author emphasises the need to adapt social initiatives to changing economic and social conditions, to find effective ways to overcome the challenges associated with limited resources and instability of the external environment. The integration of wikinomics mechanisms into social entrepreneurship is a promising direction for ensuring sustainable development, strengthening the economic capacity of social initiatives and increasing efficiency in the face of modern challenges.*

Keywords: crowdfunding, coworking, fundraising, wikinomics, social entrepreneurship, social impact, social responsibility, innovation, decentralization, regulation.

Постановка проблеми. Соціальне підприємництво за своєю суттю має бути інноваційною діяльністю, адже вимагає в тому числі й критичного ставлення до ризику та достатньої впевненості у важливості реалізовуваної діяльності. Виклики війни та воєнного стану, регулятивні зміни спричинюють необхідність пошуку нових механізмів та розширення інструментарію соціального підприємництва, що в свою чергу дасть змогу сформувати нові засади та диверсифікувати якість зазначеного підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці використання новітніх механізмів підприємництва, в тому числі й соціального, присвячено роботи таких вчених, як Базиль Л.О. [1], Дюк А.А. [2], Гурочкіна В.В. [3], Калініна Г.М. [4], Леміш К.М. [5], Несторенко Т.П. [6], Овсянюк-Бердадіна О.Ф. [7], Осипова С.К. [8], Остенда А. [9], Швед В.В. [10] та інших. Однак динамічні зміни господарювання та актуальні соціальні виклики вимагають подальшого вивчення та аналізу питань, пов'язаних із соціальним підприємництвом, першочергово через призму розвитку інтернет-технологій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на активну інтеграцію вікіномічних механізмів у соціальне підприємництво, у науковому дискурсі залишається низка аспектів, що потребують подальшого дослідження. Зокрема, недостатньо розкритими є питання системної взаємодії соціального підприємництва з цифровими платформами нового покоління (Web 3.0), а також впливу таких інструментів, як смарт-контракти та блокчейн, на формування довіри між донорами й реципієнтами. Крім того, вимагає глибшого аналізу питання ризиків та бар'єрів масштабування вікіномічних підходів у поствоєнний період. Потенційний внесок цієї статті полягає у дослідженні саме цих аспектів із застосуванням критичного аналізу, а також у визначенні переваг і меж використання новітніх економічних моделей у сфері соціального підприємництва.

Мета статті полягає у критичному аналізі можливостей застосування вікіномічних механізмів у сфері соціального підприємництва, з акцентом на дослідженні взаємодії з цифровими технологіями нового покоління (зокрема Web 3.0, блокчейн, смарт-контракти), а також у виявленні переваг і обмежень таких механізмів. Особливу увагу приділено питанням довіри між донорами та реципієнтами, високій конкуренції, нестабільності фінансування та пошуку шляхів їх мінімізації через інструменти цифрової трансформації.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Виклад основного матеріалу дослідження. Двадцять перше сторіччя відзначається бурхливою появою нових економічних теорій, що в першу чергу засновані на тотальній інформаційній доступності та всеосяжності.

Однією з таких теорій є вікіномістична теорія, яка була сформульована у 2006 році Д. Тапскоттом та Е. Вільямсом. З точки зору авторів, головний виклик, що постає перед сучасними підприємцями – виклик відкритості та прозорості. На думку автора, вікіноміка відображає зміни, що відбуваються у сфері технологій, бізнесу та управління. Її основу становить розвиток Інтернету, який зробив товари та послуги доступними з будь-якої точки світу. Користувачі більше не обмежуються лише спілкуванням — вони об'єднуються у спільноти за інтересами та цілями для розв'язання певних завдань або створення нових продуктів [11].

Ключову роль у розвитку вікіноміки відіграють глобальні канали зв'язку. Сучасний Інтернет еволюціонував від платформи для представлення інформації, яка раніше мала проблеми з візуалізацією та гнучкістю, до інформаційного простору нового покоління WEB 2.0 як сучасної реальності, проте із все більшою трансформацією в покоління WEB 3.0. Розквіт покоління WEB 2.0 хронологічно співпадає із набуттям логічної популярності нових економічних теорій та моделей, оскільки формалізує їх практичний базис – відкритість та соціальний характер. Так, WEB 2.0 характеризується в першу чергу соціальними можливостями: все більше платформ надають користувачам змогу взаємодіяти, обмінюватися повідомленнями та здійснювати дзвінки. Важливим аспектом соціалізації стала персоналізація, так користувачі можуть індивідуально налаштовувати свої профілі, додавати фотографії, записи, відео та статті. Саме користувачі створюють контент і отримують зворотний зв'язок у вигляді вподобань і коментарів від інших учасників спільноти. Крім того, на сайтах почали впроваджувати рейтингові системи, такі як карма чи репутація, що в подальшому стало підґрунтям для

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

побудови навіть загальнодержавних механізмів оцінювання населення. Наприклад, китайська система соціального кредиту громадянина, яка визначає його статус, надійність, можливість доступу до соціальних послуг тощо.

Основу вікіноміки становить пірингове виробництво – модель створення товарів і послуг, що базується на самоорганізованих спільнотах. Їхні учасники об'єднуються на засадах добровільної співпраці для досягнення спільних цілей.

У більшості випадків участь у такій системі не є основною роботою людини. Зазвичай вона займається цим у вільний час і, як правило, не отримує за це фінансової винагороди. Водночас деякі міжнародні корпорації впроваджують практику невеликих грошових заохочень за найкращі рішення поставлених завдань. Відзначимо, що в Україні вікіномістичні підходи використовуються переважно у соціальному підприємстві, тобто задоволенні потреб на безприбуткових та волонтерських засадах.

Парадигма вікіноміки ґрунтується на чотирьох ключових принципах: відкритості, обміні ідеями, рівності та глобальності. Відкритість означає, що компанії стають прозорішими, приймаючи зовнішні ідеї та залучаючи людські ресурси ззовні. Обмін ідеями передбачає сприйняття інтелектуальної власності як спільного ресурсу, де деякі активи залишаються захищеними, а інші доступні для відкритого використання. Принцип рівності полягає в тому, що у такій моделі виробництва немає чіткої ієрархії, всі учасники перебувають у рівних умовах. Глобальність дає змогу компаніям співпрацювати без географічних чи фізичних обмежень. Важливо розуміти, що ефективність вікіноміки можлива лише за умови дотримання всіх цих принципів, адже ігнорування хоча б одного з них може зруйнувати всю систему [12].

Наведені вище принципи чітко відповідають новому поколінню інформаційного та інформатизованого суспільства, що отримав вже згадувану нами назву WEB 3.0. Дана концепція набула теоретичного підґрунтя майже

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

відразу після набуття цінності та популярності WEB 2.0, й перші роки носила доволі абстрактний характер.

Проте бурхливі технологічні зміни у 20-х роках XXI сторіччя, зокрема розквіт генеративного штучного інтелекту, призвели до все більшого розуміння шляхів практичної реалізації покоління WEB 3.0.

Сучасні дослідники узагальнено визначають такі основні риси WEB 3.0:

- децентралізація. Інформація більше не буде зберігатися на централізованих серверах, а розподілятимуться між користувачами. Обчислювальні процеси перенесуться з великих дата-центрів на персональні пристрої – ноутбуки, смартфони та «розумні» гаджети;
- штучний інтелект і машинне навчання. Алгоритми штучного інтелекту залишаться невід'ємною частиною мережі, продовжуючи допомагати користувачам у пошуку необхідного контенту;
- відкритість. Програмне забезпечення та й інформація загалом стане більш доступною завдяки відкритому вихідному коду, доступності джерел та прозорості процесів, що дозволить користувачам глибше розуміти принципи роботи алгоритмів, та взаємодії з користувачем.
- свобода. Очікується, що в Інтернеті більше не буде цензури, а можливість публікувати контент отримає кожен. Функції модерації виконуватиме не корпорація, а сама спільнота користувачів;
- всепроникність. Експерти прогнозують, що з приходом WEB 3.0 Інтернет стане доступним практично повсюди, а його поширення забезпечуватимуть пристрої Інтернету речей (IoT) та «розумні» технології [13].

Зазначені риси доповнюють вже наведені нами принципи вікіноміки та логічно пропонують нові шляхи розвитку соціального підприємництва. Ми погоджуємось із думкою Дюк А.А., яка визначає, що «функціонально соціальне підприємництво – форма організації соціальної діяльності на

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

засадах і за критеріями класичного підприємництва, зокрема щодо ризикованості, а головне – інноваційності.

Інноваційність – один з головних критеріїв соціального підприємництва, згідно з яким соціальні підприємства функціонують як організації, утворені у визначених законом формах» [2]. Загалом, Дюк А.А. [2], Несторенко Т.П. [6], Овсянюк-Бердадіна О.Ф. [7], Осипова С.К. [8], Гурочкіна В.В. [14-15], Швед В.В. [16] та інші дослідники неодмінно наголошують саме на інноваційності соціального підприємництва, а отже й використання інноваційних економічних теорій або моделей є необхідною передумовою якісної підприємницької діяльності.

Дюк А.А. продовжує: «Соціальне підприємництво – це функція, здійснювана не лише соціальним, а й будь-яким іншим підприємством. Для соціального підприємства – це сфера безпосередньо господарювання, а для класичного – окремий, додатковий напрям. Характеристики соціального підприємництва відповідають його місії – задоволення потреб суспільства на безприбуткових, волонтерських засадах. Зазвичай, соціальне підприємництво визначають як неприбуткову, альтруїстичну діяльність, але прибутковість не виключається. Воно по праву вважається інноваційним типом підприємництва, адже за фактом нещодавнього виникнення перебуває на етапі становлення, утвердження на ринку. Цей тип підприємництва потребує нових ідей, організаційних чинників зростання...» [2].

Тобто класичне підприємництво функціонує на засадах самостійності, систематичності та характеризується власним ризиком, що в свою чергу накладає відповідні економічні, фінансові, нормативні а іноді й психологічні обмеження та/або самообмеження. Соціальне підприємництво, в свою чергу, не має такої кількості обмежень та/або самообмежень, а його суспільно необхідний характер слугує додатковим стимулом до започаткування та здійснення підприємницької діяльності. Зазначена особливість соціальної

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

діяльності зменшує ступінь ризику, приводячи його до психологічно прийняттого рівня.

До речі, майбутні законодавчі зміни, за яких Господарський кодекс України втрачає чинність, змінюють й визначення підприємництва. За нового законодавчого регулювання «господарська діяльність, що здійснюється з метою одержання прибутку, є підприємництвом» [17].

Зазначена новела вимагає переосмислення сутності соціального підприємництва, в першу чергу через призму подальшої інноваційності та футуристичності, а подекуди й навіть візіонерства.

Зазначене вище підкреслює необхідність використання новітніх економічних моделей як дієвих механізмів соціального підприємництва, що мають ґрунтуватися на засадах відкритості, систематичності, прийнятності та часової визначеності.

До основних механізмів вікіноміки належить аутсорсинг, коворкінг та краудфандинг.

Велика кількість дослідників звертають увагу в першу чергу саме на краудфандинг або на один з його різновидів – фандрайзинг [2, 4, 18].

За своїм змістом краудфандинг це спільна взаємодія людей, які добровільно об'єднують свої кошти або інші ресурси, зазвичай через Інтернет, щоб підтримати ініціативи окремих осіб чи організацій. Краудфандинг може використовуватися для різних цілей: надання допомоги постраждалим від стихійних лих, підтримки спортивних команд і фанатських спільнот, фінансування політичних кампаній, стартапів і малого бізнесу, а також розробки вільного програмного забезпечення та багатьох інших проєктів [16].

Краудфандинг виник порівняно давно, але сплеск його популярності припав саме на появи та розвиток технологій покоління WEB 2.0, оскільки саме відкритість та прозорість є базовою вимогою до здійснення соціальних проєктів, які також є й запорукою ефективності реалізації соціальних ініціатив.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Аналізуючи сутність краудфандингу не можливо не навести його переваги та недоліки. Таку, краудфандинг має низку переваг, серед яких повний контроль над реалізацією проєкту та збереження права власності на капітал. Він дозволяє розробникам самостійно впроваджувати та аналізувати маркетингову стратегію продукту, а також оцінювати реакцію цільової аудиторії. На відміну від традиційного інвестування, колективне фінансування не потребує складного та тривалого процесу підготовки, що значно спрощує запуск проєкту. У разі успіху можливе перевищення очікуваних фінансових показників, а якщо проєкт не знайде підтримки серед аудиторії, його розробники не зазнають фінансових втрат. Крім того, така модель фінансування допомагає мінімізувати ризики, пов'язані з формуванням капіталу.

Водночас краудфандинг має і певні недоліки. Головним недоліком є нестача довіри між реципієнтами ресурсів та донорами. Також нові проєкти часто проходять через періоди підйому та спаду, що створює певну нестабільність. Для успішного залучення фінансування необхідно використовувати спеціальні маркетингові стратегії, орієнтовані на кінцевого споживача, а не на професійних інвесторів. Відкритий формат діяльності вимагає активного пошуку нових методів просування, самореклами та стратегічного планування. Розробники несуть повну відповідальність за проєкт, а високий рівень конкуренції та ризик невдачі можуть ускладнити його реалізацію [16]. Відзначимо, що наявні недоліки переважно спричинені концептуальними обмеженнями, що притаманні поколінню WEB 2.0, натомість WEB 3.0. через ще більшу відкритість та прозорість багато в чому їх нівелює.

Першочергово варто навести засадничу децентралізацію, яка через технологію блокчейн створила загальнодоступний інструмент «віртуальної довіри». Тобто можливість будь-кого, будь-коли та будь-де перевірити будь-яку транзакцію вимагає чесності та сумлінності від усіх учасників ринку.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Розуміння того, що всі дії фіксуються та постійно доступні для аналізу підриває саму сутність недобросовісної конкуренції та обману у підприємництві загалом.

Практичною реалізацією даного твердження є смарт-контракти (або розумні контракти), хоча на даному етапі їх реалізація й вимагає спеціального середовища укладання та реалізації, в майбутньому очікується зростання їх популярності через більшу технологічну доступність.

Варто також навести й механізм фандрайзингу, який являє собою професійну діяльність щодо мобілізації фінансових та інших ресурсів з різноманітних джерел для реалізації соціально значущих і науково-дослідних неприбуткових проєктів, яка вимагає спеціальних знань та навичок фандрайзера, що можуть вплинути на прийняття позитивного рішення донора.

Для успішного залучення фінансових і громадських ресурсів необхідно дотримуватися трьох ключових умов. По-перше, організація повинна мати чітко визначену фандрейзингову стратегію. По-друге, необхідно створити інформаційну базу, що містить дані про потенційні джерела фінансування. По-третє, залучення кваліфікованих фахівців з фандрейзингу є обов'язковим, оскільки вони здатні проводити маркетингові дослідження, визначати відповідних донорів, готувати заявки та здійснювати моніторинг реалізації проєктів [19]. Основною відмінністю фандрайзингу від краудфандингу є об'єкт діяльності. Фандрайзинг в першу чергу орієнтований на фінансові ресурси, краудфандинг оперує будь-якими типами ресурсів.

Наступним механізмом вікіноміки, що може використовуватися в умовах соціального підприємництва є коворкінг.

Узагальнено коворкінг передбачає спільне використання офісного простору певною групою людей у межах чітко визначеної території. Такий офіс зазвичай являє собою відкрите приміщення, обладнане всіма необхідними зручностями, зокрема кухнею, переговорною кімнатою та зоною

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

відпочинку. Крім того, для комфортної роботи коворкінг повинен мати розвинену інфраструктуру, яка включає офісну техніку, безлімітний інтернет, засоби зв'язку, витратні матеріали та інші необхідні ресурси [11].

За своєю суттю соціальне підприємництво доволі часто передбачає ресурсну обмеженість, тому використання моделі коворкінгу дає змогу більш раціонально використати наявні ресурси та досягти більшої ефективності за рахунок більшої залученості та включеності учасників. Крім того коворкінг можна розглядати як дієвий інструмент протидії явищу соціальних лінощів.

Висновки. Вікіноміка, як новітня економічна модель, демонструє потужний потенціал для розвитку соціального підприємництва, базуючись на принципах відкритості, співпраці, рівності та глобальності. Розвиток технологій Web 2.0 та подальший перехід до Web 3.0 сприяють розширенню можливостей соціально-економічних моделей, що засновані на децентралізації, штучному інтелекті та вільному доступі до інформації.

Основними механізмами вікіноміки, що ефективно застосовуються у сфері соціального підприємництва, є краудфандинг, фандрайзинг та коворкінг. Краудфандинг забезпечує фінансову підтримку проєктів через добровільні внески спільноти, дозволяючи реалізовувати ініціативи без залучення традиційних інвесторів. Фандрайзинг, орієнтований на мобілізацію ресурсів, є важливим інструментом для неприбуткових організацій та соціально значущих ініціатив. Коворкінг, у свою чергу, сприяє ефективному використанню офісного простору та ресурсів, стимулюючи співпрацю та інновації. Однак поряд із перевагами, такі моделі мають і виклики. Серед основних недоліків – відсутність довіри між донорами та реципієнтами, високий рівень конкуренції, необхідність постійного маркетингового просування та ризик нестабільності. Разом із тим, впровадження технологій Web 3.0, зокрема блокчейну та смарт-контрактів, здатне суттєво знизити ці ризики та підвищити рівень прозорості та ефективності взаємодії учасників.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Таким чином, використання інноваційних економічних підходів та моделей у соціальному підприємництві є не лише актуальним, а й необхідним для його подальшого розвитку. Інтеграція вікіномічних механізмів дозволяє підприємцям ефективно мобілізувати ресурси, мінімізувати ризики та забезпечити стійкий соціальний вплив.

Список використаних джерел

1. Bazyl L., Nestorenko T., Orlov V., Ostenda A. Entrepreneurial Education from the Perspectives of Self-Determination and Self-Development for Future Engineers // *Zeszyty Naukowe WST*. – 2024. – № 18. – P. 85-102. <https://doi.org/10.54264/0090>
2. Дюк А.А. Краудфандинг як механізм розвитку соціального підприємництва // *Modern Economics*. – 2019. – №18. – С. 43–48.
3. Гурочкіна В.В. Механізми розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці: монографія. – Хмельницький: ХНУ, 2020. – 336 с.
4. Калініна Г.М., Малюга М.М. Краудфандинг як інструмент розвитку соціального капіталу в цифровому суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.li/nhuoex>
5. Lemish K., Nestorenko T., Tokarenko O. Interaction of business and education in hospitality, restaurant, and catering business in Ukraine // *Journal of Modern Economic Research*. 2021. – Vol. 3. – № 4. – P. 5-20. – Режим доступу: <https://cutt.ly/nKeRkJh>
6. Nestorenko T., Ostenda A., Kravchyk Y., Nestorenko O. Entrepreneurship and universities: a place of academic business incubators // *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. – 2022. – Vol.7. – № 1. – P. 63-71. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-1-7>
7. Соціальне підприємництво: опорний конспект / укл. Овсянюк-Бердадіна О.Ф. – Тернопіль: Вектор, 2021. – 74 с.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

8. Осипова С.К. Стратегічне регулювання у сфері соціального підприємництва: регіональний аспект: автореф. дис. ... канд. економ. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка» / Одеська нац. академія харчових технологій. – Одеса, 2021. – 25 с.
9. Ostenda A., Nestorenko T., Yemchenko I. The suburbanization process and quality of life // Recent Advances in Information Technology, Tourism, Economics, Management and Agriculture. Conference Proceedings (part of ITEMA conference collection). Third International Scientific Conference ITEMA. – 2019. – P. 235-240. <https://doi.org/10.31410/ITEMA.2019.235>
10. Shved V.V. Coworking: opportunities and obstacles // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №4. – Миколаїв. – С. 1090–1095.
11. Shved V.V. The Theory of Collective Action and Wikinomics: the Analysis of Historical Transformation // Проблеми економіки. – 2017. – №1. – С. 315–319.
12. Швед В.В. Викиномика как новая веха в управлении // Экономика Крыма. – 2011. – №1. – С. 234–237.
13. Крокус Д. Що таке WEB 3.0? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cryptology.school/blog/shho-take-web3-web-30-use-shho-potribno-znati>
14. Гурочкіна В.В., Калач Г.М. Економічна безпека соціального капіталу країни // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – №2. – Том 2. – С. 340–344. – [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-53](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-53)
15. Гурочкіна В.В., Махортов Ю.О. Стратегічні напрями інклюзивного розвитку України // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2018. – №17. – С. 35–44. – Режим доступу: https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2019/12/2019_17_035.pdf
16. Shved V.V. Crowdfunding as a new economic model // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Том 5, вип. 7. – С. 197–200.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

17. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>

18. Звіт про кращі практики «Краудфандинг для підтримки ініціатив сталого соціального підприємництва». [Електронний ресурс]. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.22347136.v4>

19. Ільницький М.С., Ільницький М.П., Швед В.В. Фандрайзинг як механізм фінансового менеджменту Благодійної організації «Таблеточки» // Подільський науковий вісник. – 2021. – №1. – С. 40–46. – Режим доступу: https://pnv.in.ua/images/Magazine/1_2021.pdf